

INFORMATIKA HĽADÁ KVALITNÝCH ĽUDÍ

Prečo sú Extrapolácie dvojmesačné? Lebo slovenskí informatici považujú propagovanie svojej brandže za mimoriadne dôležité (*Akadémia/Správy SAV 5/2018, Dvojmesačné Extrapolácie*). Podujatie, ktoré má predstaviť históriu domácej výpočtovej techniky, priblížiť súčasný stav výskumu, štúdiá a produkcie v informatike a informačných technológiách, motivovať k štúdiu a práci v tejto oblasti, sa v septembri a októbri konalo v slovenských mestách už po štvrtý raz.

Základom je originálna minulosť

Ako spomína Ing. Ivana Budinská, PhD., riaditeľka Ústavu informatiky SAV, ktorý je hlavným garantom podujatia, Extrapolácie vznikli na popud Ing. Štefana Kohúta, bývalého riaditeľa Výpočtového strediska SAV a zakladateľa Stálej výstavy dejín výpočtovej techniky (*Správy SAV 2/2016, Počítače z „doby ladovej“*). „Jeho zásluhou máme zdokumentovaný vývoj v našej vednej oblasti do roku 1989 spôsobom, ktorý nám môže závidieť každý ústav,“ hovorí I. Budinská. S technickou dokumentáciou, materiálmi o ľuďoch, ktorí sa na tom podieľali, exponátmi, výsledkami spolupráce s priemyslom... Dodáva, že zatvorené hranice pre výskumníkov tejto brandže znamenali, že robili celý cyklus od výskumu, cez vývoj až po realizáciu. „Ešte doteraz nájdeme na Slovensku priemyselné firmy, ktoré využívajú jeden z výsledkov tohto prístupu – riadiaci počítač SM 50/50,“ dodáva táto vedkyňa.

Prezentácia histórie sa stala základom Extrapolácií. Už vlastne tradičného podujatia, ktoré sa v ďalších rokoch rozšírilo, už pod garanciou Ústavu informatiky. Postupne sa k akcii pripojilo množstvo aktív (prednášok, výstav, prezentácií, seminárov, workshopov) vo viacerých mestách. Organizujú ich vedecké ústavy, vysoké školy a ďalšie inštitúcie samostatne, no všetky sú zastrešené spoločnou propagáciou. Prvýkrát boli Extrapolácie v roku 2015 v Košiciach. O rok neskôr sa „hlavným mestom informatiky“ počas podujatia stala Bratislava, v roku 2017 Banská Bystrica a tento rok Žilina. Akcia si bude aj medzinárodné meno. Od roku 2016 organizuje Ústav informatiky spoločný seminár s partnerským Ústavom informati-

ky Akadémie vied Českej republiky. „Tento rok naň prišlo v rámci podujatia aj viac ako šesťdesiat študentov českých stredných škôl a ich učiteľov,“ hovorí I. Budinská. A dodáva, že podujatie je zaujímavé aj pre firemnú sféru, predstavitelia podnikov sú pravidelnými účastníkmi rôznych jeho akcií.

Cieľ – vyvolať záujem

Riaditeľka Ústavu informatiky SAV upozorňuje na azda najdôležitejší cieľ Extrapolácií – vyvolať záujem o štúdium v tejto oblasti. Na otázku, či skutočne treba aj v súčasnosti pracovať na tom, aby mladí na tento celkom vyhľadávaný študijný smer išli, hovorí, že ide o zvláštnu situáciu. „Uchádzačov o štúdium informatických odborov vysokých škôl je skutočne dosť. Dokonca ich pomerne veľa aj ukončí bakalárske i inžinierske štúdium. Ale na PhD. nemáme ľudí,“ dodáva. Pripomína, že v brandži sa to môže odraziť na menšej tvorivosti. Vysvetľuje, že veľa informatikov neznamená kvalitu v odbore. „Z veľkej časti sú to – bez urážky – robotníci informatiky. Ale najnovšie technológie už

nie sú len o kódovaní. Navyše – ak nemáme PhD. študentov, znamená to, že nebude mať kto učiť odbor na vysokých školách,“ upozorňuje. A dodáva, že problém je ešte zreteľnejší na stredných školách. Upozorňuje, že vyrástlo niekoľko generácií maturantov bez matematiky. „Dospelo to tak ďaleko, že firmy si presadili bakalársky odbor z informatiky, kde je obmedzené vyučovanie matematiky a fyziky,“ dodáva.

Akciu, ako sú Extrapolácie, považuje I. Budinská za dôležitú iniciatívu na to, aby si odbor s týmto problémom poradil. „Chceme ukázať, že informatika je širšia, než vníma verejnosť,“ pripomína.

Jej ústav v rámci súčasných Extrapolácií pripravil vedecké kolokvium venované deväťdesiatym narodeninám priekopníka slovenskej informatiky, dlhoročného riaditeľa tejto inštitúcie akademika prof. Ing. Ivana Plandera, DrSc. – *Minulosť, súčasnosť a budúcnosť informačných technológií na Slovensku*. I. Budinská zdôrazňuje význam tohto nestora informačných technológií v SR a pripomína, že tento vedec rozbehol v Ústave informatiky SAV smer, ktoré sú ešte stále aktuálne (paralelizáciu, miniaturizáciu...). Súčasťou kolokvia bola promócia dvoch publikácií, ktoré vznikli zásluhou Š. Kohúta (*Akademik Ivan Plander: Život a dielo*) a doc. Ing. Martina Šperku, PhD. (*Spomienky na kybernetiku*). Zozbierali a upravili desiatky textov od bývalých blízkych spolupracovníkov profesora Plandera, a to nielen z Ústavu technickej kybernetiky, ale aj z ďalších inštitúcií a priemyselných podnikov, ktoré spolupracovali na výskume, vývoji a výrobe riadiaceho počítača RPP 16.

(pod)

PRIEKOPNÍK INFORMATIKY NA SLOVENSKU

Prof. Ing. Ivan Plander, DrSc., je významný priekopník počítačov a informatiky na Slovensku. Je jedným zo zakladateľov Ústavu technickej kybernetiky SAV (1956), autorom prvého analógového počítača na Slovensku (SAV, 1958), autorom a hlavným koordinátorom projektu počítača RPP 16 (1965 až 1973), prvého číslicového počítača pre riadenie výrobných procesov v Československu. Je iniciátorom výskumu v oblasti umelej inteligencie a robotiky v SAV (1978). Od roku 1996 je nositeľom vyznamenania IEEE Computer Pioneer za prínos v oblasti technických prostriedkov počítačov na Slovensku a v oblasti riadiacich počítačov. Patrí tiež k zakladateľom Trenčianskej univerzity Alexandra Dubčeka (1997), ktorej bol aj prvým rektorom. Až do súčasnosti je aktívnym vedeckým pracovníkom v oblasti aplikovanej informatiky a paralelných počítačových systémov. Profesor Plander je aktívny aj vo Zväze slovenských vedeckotechnických spoločností, kde je zakladateľom a predsedom členskej organizácie Slovenská spoločnosť aplikovanej kybernetiky a informatiky.

(ui) | Foto: archív